అద్దంలో జిన్నా

యం. ఏ. జిన్నా కోటు తొడుక్కొని అద్దంముందు నుంచున్నాడు. అద్దంలో జిన్నా కనపడ్డాడు. అద్దంలో చాలా గొప్ప జిన్నాలా కనపడ్డాడు. అద్దంలో నిజానికి ఒక జిన్నా ఒక్కడే కనపడలేదు. జిన్నా వెనకాల ఎంతమందో మహమ్మదీయులు వరుసలుతీరి "జిన్నాకీ జై" అంటూ నిలబడ్డారు. అందరిలోనూ ఒక్కొక్క జిన్నా ఉన్నాడు. ప్రతి మహమ్మదీయుడూ ఒక అద్దం. అద్దంలో జిన్నా అంటే విశాలమూ వివిధమూ అయిపోయిన జిన్నా. వెడల్పూ పొడుగూ విస్తరించి మరీ రహస్యమూ మరీ ప్రకటితమూ అయిపోయిన జిన్నా.

జిన్నా చాలా గొప్పవాడు. కోటు గుండీలు పెట్టుకుంటున్నాడు. 'పోర్టికోలో' కారు ఆగింది. ఆ కారుమీద జిన్నా తన గృహావరణం దాటి వీధిలోకి వెళతాడు. పత్రికా విలేఖరులూ, అనుయాయులూ, భక్తులూ, రాజకీయవేత్తలూ పోర్టికో స్తంభాన్ని ఆనుకుని నుంచున్నారు, ఆతృతతో నమ్రతతో నుంచున్నారు. తన్ను దర్శించటానికి వచ్చారు. అవి రంజాన్ రోజులు కాబట్టి: తన్ను దర్శించడంలో మహత్తు వుంది. ఒక జగత్తువుంది. తాను కోటు గుండీలు పెట్టుకునే ఒక సామాన్య ప్రాణికాడు. తాను వారిలో అవ్యక్తంగా ఉన్న ఒక ఆశ, తన వ్యక్తతలో వాళ్ళందరూ మడతలు పడిపోయిన ఒక పెద్ద అవ్యక్తత.

తా నొక రూపంకాదు. ఒక చిత్రంకాదు. ఒక విచిత్రంకాదు. తానొక పెద్ద వయస్సు. తా నొక పెద్ద భావం. మనస్సు కందరాలకన్నా

కోటి గుండెలకన్నా పెద్దది. గొప్పది. ఆ మనస్సు తనలో వుంది. ఆ మనస్సు తనలో పెద్ద కాంతిలా వుంది. ఆ మనస్సు పరమాణువులా వుంది. ఆ పరమాణువు తనచుట్టూ వలయాలు కల్పించుకుంటూ శక్తినీ కదలికనీ ప్రేరేపిస్తుంది. ఆ కదలికలో కోటి మనస్సులలో వుండే కోటి పరమాణువుల్ని తాకుతుంది. తన మనస్సు రథికుడు. ఆ మనస్సు సృష్టించిన భావం ఒక రథం. ఆ రథాన్ని తను నడిపిస్తున్నాడు. మహమ్మదీయులందరూ ఆ రథచక్రాలకి కట్టబడి వున్నారు. ఆ రథం అతివేగంతో నడుస్తుంది. వేగం రథంతో నడవలేదు. పంజాబ్, సింధు, బెలూచిస్తాన్, బెంగాల్, అస్సామ్ భూములమీద ఆ రథం నడుస్తుంది. ఆ చప్పుడుకి కొండలు కైబరు కనుమలు ప్రతిధ్వనిస్తాయి. కైలాసంమీద మహేశ్వరుడికి బదులుగా 'అల్లా'ని తాను ప్రతిష్ఠిస్తాడు, తన రథం వెనకాల మహమ్మదీయులందరూ వస్తారు. ఎందుకు వస్తారో వారికి తెలియదు. తెలుసుకుంటే ఎవరూ ఏ విషయం ఏమి చెయ్యరు. అజ్ఞానం క్రియకీ కర్మకీ కారణం. జ్ఞానం సమాధికీ నిదానానికీ కారణం. ఆ అజ్ఞానాన్ని తాను భద్రంగా కాపాడుతాడు. ఆ అజ్ఞానాన్ని తాను భ్రమలతో ఆశలతో పోషిస్తాడు

తన మనస్సు తన భావాన్ని నిజానికి నమ్మలేదు తనలో ఉండే ఒక అధికార వాంఛ ఆ భావాన్ని తయారుచేసి యితరుల్ని నమ్మమంది. తాను నమ్మినట్టుగా నమ్మించింది, తాను నమ్మినట్టుగా ఉండి పోవడంవలన ఒక్కొక్కసారి తనూ నమ్మేశాడు; అలా నమ్మకపోతే పదికోట్లమంది మహమ్మదీయులు తనవెనకాల రారు. పదికోట్ల జెండాలమీద పదికోట్ల అర్ధచంద్రరేఖ లెగరవు. పదికోట్లమంది యొక్క యిరవైకోట్ల కళ్ళల్లోని భక్తినీ విశ్వాసాన్నీ తాను చూరగొనలేడు. తనకే కాదు ఈ స్వార్థం. అందరికీ వుంటుంది. హిట్లర్, చర్చిల్, నెహ్రూ- గాంధీ - అందరికీ వుంటుందనుకున్నాడు జిన్నా. గాంధీ, నెహ్రూ తనలాగే అద్దంలో చూసుకుంటారు. సంతృప్తి పడతారు. తన స్వార్థం గొప్పది. తన

స్వార్థం పవిత్రమైనది. తన స్వార్థంలేనిదే తాను ఏమీకాడు. తాను ఏమికాకపోతే ముస్లిం జగత్తు అంతా ఏమికాదు. అర్థంలేనిదై పోతుంది ఆకృతిలేనిదై పోతుంది. ఆశలేనిదై పోతుంది అబద్ధమై పోతుంది. ఆవిరై పోతుంది.

జిన్నా కోటుగుండీలు పెట్టుకున్నాడు. 'పోర్టికో'లోకి వచ్చాడు. జనం పాయలుగా విచ్చిపోయారు. జనం మిణుగురుల్లా ముడుచుకు పోయారు. నీటిమీదవేసిన తారాజువ్వలా జిన్నా ముందుకు సాగిపోయాడు. పైన అనంతమైన ఆకాశంవుంది. కింద ఎక్కడికో పరుచుకున్న భూమివుంది.

జిన్నా ఆకాశం అంచుకీ భూమి చివరికీ వ్యాపించాడు. జిన్నా లోని 'అధికారం' గాలిలో కలిసి చెట్లల్లో పచ్చదనంగా మబ్బులలోని నీలిమగా అయిపోయింది. దూరంగా వేలకొలదీ మహమ్మదీయులు తన కారుని చూసి చేయెత్తి సలాము చేశారు. వాళ్ళ కళ్లు తనని చూడ గానే జిగాల్‌మని మెరిశాయి. వాళ్ళ కళ్ళు ప్రకాశించాయి. వాళ్ళ కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. వాళ్ళలోని తన భావం విద్యుత్తులో చేసిన కొరడాలాగ ఒక చరపు చరిచింది. వాళ్లు పరిసరాల్నీ నీతినీ దేహాన్నీ సర్వాన్నీ మరచిపోయారు. వాళ్ళు తన 'భావం' అయిపోయారు, వాళ్లు జల పాతం వంటి తన భావంతో మోదబడ్డారు. కల్లువంటి తన భావంతోనింప బడ్డారు. కత్తులూ కర్రలూ పైకి తీశారు. జిన్నా కారు వీధి మలుపు తిరిగింది తన వెనుకాల కోటి మనస్సులు మలుపు తిరిగాయి యావత్తు దేశంయొక్క భవిష్యత్తు మలుపు తిరిగింది.

జిన్నా తన కారుమీద తిరిగివస్తున్నాడు రోడ్లమీద రక్తం కన పడింది. రక్తం పక్కన శవాలు కనపడ్డాయి గాజుగుడ్ల శవాలు — చేష్ట, వికృతీ లేని శవాలు కనపడ్డాయి. శవాలపక్క తన 'భావం' కనపడింది. జిన్నా ఉలిక్కి పడ్డాడు. జిన్నా కోటుగుండీలు సరిచేసుకున్నాడు. ఉలిక్కిపడిన జిన్నాలో రక్తం చల్లబడింది. రక్తం నల్లబడింది. ఎదు రుగా రోడ్లమీద మానవుల రక్తంవుంది. హిందువుల రక్తంవుంది ముస్లి

ముల రక్తంవుంది. ఆ రక్తంలో ఎర్రకణాలు చచ్చిపోయాయి. ఆ రక్తంలో రక్తంయొక్క గుణంపోయింది. ఆ రక్తానికి ఏ జాతి ఏ నీతిలేదు. ఏభేదమూ లేదు. ఆ రక్తం మనిషికన్న గొప్పది. మనస్సుకన్న గొప్పది. ఆ రక్తం ఒక పెద్దనిజం. ఆ రక్తం ప్రపంచమంతా మానవులకిందా సింహాలకిందా బల్లులకిందా గొర్రెలకిందా హిందువులకిందా ముస్లిముల కిందా అనేక రూపాలు ధరించింది. ఆ రక్తం ఒక పరమసత్యాన్ని చాటుతోంది ఆ రక్తం ఒక పెద అమాయికత్వం, ఆ రక్తం ఒక పెద్ద కరుణ. ఆ రక్తం ఒక ఆర్తనాదం ఆ రక్తం మానవుడి నిరసత్వాన్ని బుద్బుదత్వాన్ని తెలుపుతోంది. ఆ రక్తం మానవుడి పవిత్రతనీ మానవుడి మానవత్వాన్ని తెలుపుతుంది.

అనేకమంది రక్తం అది. అనేకులు తమకి తెలియకుండానే చచ్చిపోయారు. చచ్చిపోతామనుకోకుండా చచ్చిపోయారు. చంపబడ్డారు. పిల్లలూ తల్లులూ వృద్ధులూ — విరిగిన కాళ్ళు, పొడిచిన కళ్ళు, పేగులూ మాంసమూ — అందరూ ఆరిపోయిన ప్రమిదలులా, అడుకుని పారవేసిన మట్టి బొమ్మలులా వున్నారు. అందరూ అరుస్తూ చచ్చిపోయారు. చచ్చిపోయినా అరుపులు వినబడుతున్నాయి. అరుపులు దిక్కుల్ని చీలుస్తున్నాయి. ఆ అరపులు గుండెల్ని చీలుస్తున్నాయి. ఆ అరపులు పోలీసుల్ని మాత్రం చీల్చడంలేదు.

జిన్నా కారు మలబారు హిల్సువైపు వెళ్ళసాగింది. కారు వెనుకనే అరుపులు వెంబడించాయి. కారును వెంబడిస్తూ రక్తం ప్రవహించింది. కారులో జిన్నా ఉన్నాడు. జిన్నా చాలా గొప్పవాడు. జిన్నా తన భావాన్ని వెంబడిస్తున్నాడు. డ్రైవరు అతివేగంగా కారు నడుపుతున్నాడు. జిన్నా చేతిలో వార్తాపత్రిక వుంది. వార్తాపత్రికలో యిలా వుంది.

'కలకత్తాలో రెండు వేలమంది మరణం.'

వార్తాపత్రిక కలకత్తా అయిపోయినది. వార్తాపత్రికలో కలకత్తా వీధులూ గల్లీలూ కనపడ్డాయి. పిచ్చిగా మత్తుగా రేగిన జుట్టుతో ఒకరి నొకరు ఆ వీధుల్లో పొడుచుకుంటున్నారు. ఒక భావంకోసం పొడుచు కుంటున్నారు. ఒక మాటకోసం పొడుచుకుంటున్నారు. ఒక మాటకోసం మాటలు మాటల్ని పొడుచుకోవు. ఒకమాటకోసం మనుష్యులు మను ష్యుల్ని పొడుచు కుంటున్నారు. మాటలు చచ్చిపోవు. మనుష్యులు చచ్చి పోతారు. మనిషి మాటని సృష్టించాడు. మాట మనిషిని బంధించింది.

కలకత్తా, లక్నో, అలహాబాద్, అహమ్మదాబాద్, బొంబాయి. పంజాబ్ — ప్రతీ నగరంలో ప్రతీవీధిలో గల్లీలో తాను నిలుచున్నట్టూ, ఎవరినో పొడిచినట్టూ, ఎవరి చేతనో పొడవబడుతూన్నట్టూ ఊహించు కున్నాడు జిన్నా. అతని క్రాపు రేగింది. అతని కోటుగుండీలు వదు లయాయి. అతను దోషిలా బాధపడ్డాడు. మనిషిలా జాలిపడ్డాడు. సంఘంలా జలదరించాడు. విశ్వంలా విస్తుపోయాడు. తన భావంకోసం యింత ఘోరం జరిగింది. తనని లోకం అంతా చూస్తోంది. ప్రజలం దరూ ప్రశ్నిస్తున్నారు. చరిత్ర తన కోటుగుండీలు విప్పి తన లోపం లోపల పరీక్షిస్తుంది. కొందరు తనని శిక్షించారు. తనని ఖండఖండా లుగా చీల్చివేశారు. కొందరు తనని హేళనచేశారు. తన కోటు తనకి తిరగేసి తొడిగారు. కొందరు తనని పొగిడారు. పూలమాలలు వేశారు.

'అల్లాహో అక్బర్' అన్నారు.

వరండాముందు కారు ఆగింది. రాజకీయవేత్తలూ, భక్తులూ, పత్రికా విలేఖరులూ స్తంభాల్ని ఆనుకున్న సంబాల్లావున్నారు. వాళ్ళ కళ్ళల్లో కంగారువుంది. చీకాకువుంది. ప్రశ్నవుంది. 'నీ భావం మమ్మల్ని ఎక్కడకు తీసుకు వెళ్ళింది ? తీసుకు వెళుతుంది ? ఈ రక్త పాతానికీ మీ భావానికి సంబంధం ఏమిటి? అమాయకంగా సుఖంగా వెళ్ళే మా కుటుంబాలలో ఈ హఠాత్ మృత్యువూ భయమూ ఎన్నాళ్ళని భరించం ?'

ఆ ప్రశ్న వాళ్ళ కళ్ళల్లో పెద్దమౌనంగా వుంది. ఆ మౌనం భయంకరమైన శబ్దంలావుంది. చచ్చిన జీవులమౌనం, వాళ్ళ భార్యల చచ్చీచావని ప్రాణాలమౌనం ఆ వరండాలో పోర్టికోలో పేరుకుంది. ఆ మౌనం ఎలుగుబంటిలా కూర్చుంది. పులిలాగ పంజా చరచింది.

ఒక భావంతో పదికోట్లమందిని ఒకటిగా చేశాడు. ఒక భావంతో పదికోట్లమందిని ముప్పైకోట్ల జనంనుండి వేరుచేశాడు. అందరూ ఇదే చేస్తారు. రాజకీయవేత్తలపని వేరుచేయడం. ఒక జాతి అంటే తక్కిన మానవసంఘంతో వేరుపడిన ఒక సమూహం అన్నమాట. ఎంత బాగా వేరుచేస్తే అంత పెద్ద నాయకుడౌతాడు. ఫాసిజం అని ఒక దేశం వేరు పడింది. మరొక యిజం అని ఇంకోదేశం వేరుపడింది. మతం. నీతి, విజ్ఞానమూ మనిషినీ మనిషినీ వేరుచేస్తున్నాయి. నక్షత్రాన్నీ నక్షత్రాన్నీ వేరుచేస్తున్నాయి. పువ్వునీ పువ్వురేకుల్నీ వేరుచేస్తున్నాయి. గుండెకీ గుండెకీ మధ్య ఒక అగాధం తను సృష్టించాడు. ఆ అగాధాన్ని తానిప్పుడు దాటలేడు ; పూడ్చలేడు. నిజానికి ఆ అగాధంలోనే తానున్నాడు.

జిన్నా అద్దంముందు నుంచున్నాడు. జిన్నా కోటుగుండీలు విప్పు కుంటున్నాడు. అద్దంలో మరొక జిన్నా కనపడ్డాడు. అద్దంలో జిన్నా యిదివరకటిలాగే గొప్పవాడు, చాలా గొప్పవాడు. అద్దంలో జిన్నా అందరిలోనూ జిన్నా ! కోటువిప్పుకుని చొక్కా విప్పుకున్నాడు. జిన్నా ఉలిక్కిపడ్డాడు. అద్దంలో జిన్నా గుండెమీద రక్తపు మరక కనపడింది.

"ఆయా !" అని పిలిచాడు.

"నా గుండెమీద ఈ రక్తం ఏఁవిటి" అన్నాడు.

"నాకు ఏం కనపడడంలేదు !" అంది ఆయా.

కానీ రక్తపు మరకవుంది - అక్కడ ఆ గుండెమీద. ఆయాకి కనపడలేదు. తనకి కనపడింది. అది ఒక నిజం ! అది ఒక ఛాలెంజి !

ఆ రక్తపు మరక యిలా అంది. "నీ భావం అబద్ధం, నీ భావం అనవసరం" తనే నిజం అంది. భావంకన్నా మనుష్యులకన్నా ప్రభుత్వాలకన్నా సిద్ధాంతాలకన్నా తనే నిజం అంది. తనకోసమే యివన్నీ అంది. ఆ రక్తపు మరకని చూశాడు తిరిగి జిన్నా కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

అతని మనస్సుకి అతని మనస్సు కనపడింది. ఆ మనస్సులో ఒక పెద్ద విద్యుత్తువుంది. అల్లిబిల్లిగా అల్లుకున్న తీగలు ఉన్నాయి చక్రాలు గిర్రున తిరుగుతూన్న డైనమో వుంది మనిషిలో ఉండే "అహం" అది నరుడి పతనానికీ, ఔన్నత్యానికీ, పరిశ్రమకీ, పరిణామానికీ కారణభూతమైన మూలశక్తి అది. అలెగ్జాండరునీ, గజనీనీ, నాదిర్షానీ సముద్రాలూ, భూములూ పర్వతాలూ దాటించిన బలీయ స్వభావం అది. జిన్నా మనస్సులో ఉన్న భయంకర పరమాణువుని చూసి యిలా అన్నాడు.

"నీ భావం నాకు వద్దు. నీ భావం అనేకమందిని చంపింది. నీ భావం అబద్ధం. కృత్రిమం, నిజమైనాకూడా నాకు వద్దు. నేను అందరితోనూ నిజం చెప్పేస్తాను. నాకు అలసట కలుగుతోంది. ఇంక నాకు శాంతి కావాలి. నాకు మైత్రి కావాలి."

పరమాణువుకు కోపం వచ్చింది. "అహం" ఎర్రగా ఎదురు తిరిగింది. డైనమో చక్రాలు గిర్రున తిరిగాయి. తీగలు టకటకమని కదిలాయి. మనస్సు అంతా భరింపరాని వేడితో మంటతో నిండిపోయింది. జిన్నా హడలిపోయాడు, తలవంచాడు.

జిన్నా కళ్ళు తెరిచాడు. ఒక అబద్ధాన్ని నిజం అని చెప్పి నమ్మించవచ్చును. తర్వాత ఆ అబద్ధం అబద్ధమేనట్రోయ్ అని చెప్పినా ఎవరూ నమ్మరు. ఇంక దారిలేదు. నాయకుడెప్పుడూ నాయకుడులాగే వుండాలి. అలా ఉండకపోతే నాయకుడినే చంపేస్తారు. సాంఘిక మత పరమైన ఒక మూర్ఖతని తాను పురిగొల్పాడు. ఆ మూర్ఖతకి తానూ తల ఒగ్గాలి చివరికి. నాయకుడు అజ్ఞానాన్ని అభివృద్ధి చెయ్యాలి. అజ్ఞానం బలమైనది. జ్ఞానం చురుకైనది.

పత్రికా విలేఖరులు కిటికీల దగ్గర మూగి 'సందేశం' యిమ్మని ప్రార్థించారు. సంతృప్తిలేని ఛీమాతో, అసహజమైన ఒదునప్పతో జిన్నా యిలా అన్నాడు; "నా భావం నశించదు. నా భావాన్ని రథంలా పరుగెత్తించండి."

రథం పరుగెత్తింది. బెలూచిస్థాన్, పంజాబ్, బెంగాల్, అస్సాం భూములమీద రథం పరుగెత్తింది. జిన్నా అద్దంలో చూచుకున్నాడు. అద్దంలో జిన్నా చాలా గొప్పవాడు. తన వెనకాల పదికోట్లమంది మహమ్మదీయు లున్నారు. పదికోట్లమంది మహమ్మదీయుల మనస్సులో తన భావం విద్యుత్తులా మెరిసింది. వానలా కురిసింది. కొండగుహలా ప్రతిధ్వనించింది. తానొక ప్రాణికాదు. చిత్రంకాదు, విచిత్రంకాదు. ఒక మనస్సు.

"ఆయా!" అని పిలిచాడు జిన్నా.

"చిత్తం ప్రభూ" అంది ఆయా.

"ఎవరివి ఆ అరపులు? ఏంవిటి ఈ గదిలో నన్ను చుట్టబెట్టు కుంటున్నాయి?" అని అడిగాడు.

ఆయా మాట్లాడలేదు.

జిన్నా అద్దంలో తన గుండెని చూశాడు. మళ్ళీ "ఆయా" అన్నాడు.

"చిత్తం ప్రభూ" అంది ఆయా.

"ఈ రక్తపు మరకని చెరిపెయ్యి" అన్నాడు గుండెని చూపిస్తూ.

"అది చెరగదు ప్రభూ" అంది ఆయా.

జిన్నా ఉలిక్కిపడ్డాడు. "చెరగదా?" అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు.

తొందరగా కోటు తొడుక్కున్నాడు. కోటు గుండీలు పెట్టు కున్నాడు. అద్దంలో జిన్నా కనపడ్డాడు. అద్దంలో జిన్నా చాలా గొప్ప వాడు. చాలా గొప్పవాడికన్న గొప్పవాడు. జిన్నా వెనుక పదికోట్లమంది మహమ్మదీయుల, యిరవైకోట్ల కళ్ళల్లో....

(1961)